

състояние в Париж, но не за да учи, за което е бил изпратен там, а за да гуляе по заведенията. Естествено, прибира се в България без диплома, но въпреки това протекциите на баща му му осигуряват високоплатена длъжност, за да не върши нищо. Естетически този образ е най-добре поставеният в повестта „Нора“. Дори външният му вид подсказва що за човек е и какво ще се случи. Любезностите свършват, когато му става ясно, че Любича очаква от него да прояви сериозността на намеренията си.

Условно пространството в повестта може да се раздели на провинциално и столично. Тъй като действието се развива първоначално в Русе, река Дунав е съвсем естествена част от пейзажа. Там е и театралният опит за самоубийство на разкаялата се Любича, спасена в последния момент от предания Гойчев: „Няма спасение – каза си тя, – вечна мъка и вечен срам. Защо да живея? И де са границите на мъките ми? Границата им е в тая вода. Един миг – и спокойствие, вечно спокойствие... Да умра, да умра! – И тя пак завървя към водата.

В тоя същи миг някой тичаше зад нея и я хвана за ръката. Това беше мъжът ѝ...“ Естествено, всичко това става пред публика, макар и малобройна.

Домът като най-съществения елемент на хронотопа не е описан подробно от писателя. Този факт не е случаен. Вазов е показал, че нарушената хармония в отношенията между съпрузите неминуемо се отразява и върху начина, по който те възприемат дома си – или сякаш не го забелязват, защото се превръща от място за живеене в място за пребиваване, или изпитват досада (Любича) и бързат да го напуснат. Домът на приятелката, при която отива, си остава чужд – колкото и удобства да предлага – просто едно място за срещи с Тихов – светски салон. В столичното пространство писателят описва модните места за разходка на софиянци – Борисовата градина и Княжевския път. Точно там показността е особено голяма и игровото поведение на героите – силно подчертано.

В заключение ще изброя онези недостатъци, които са причина повестта да бъде определена като слаба.

Образите са схематични, мотивировката за постъпката на героинята – недостатъчна и психологически творбата е неубедителна. Освен това стилът на Вазов е непрецизен. Въпреки това повестта „Нора“ заслужава внимание като текст и като част от литературното наследство на Вазов. Тя представлява интерес с опита да бъде побългарен един чужд литературен модел и трябва да се отнесем с разбиране към тезата на писателя, че независимо от превратностите в живота, семейството е в основата на съхранените ценности на всяко общество – независимо дали е патриархално или модерно.

Библиография. Бележки

¹ Игов, Св. История на българската литература 1878–1944. – София, 1991, с. 40.

² Цитатите са по изд. Вазов, Ив. Събрани съчинения в 22 тома. Т. 6.

³ Пак там.

⁴ Творчеството на Иван Вазов: Критически прочит. – Шумен, 1995, с. 38.